

Allatagalanyň gudraty

Category: Kitapcy, Publisistika

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Allatagalanyň gudraty ALLATAGALANYŇ GUDRATY

Ýassy mahaly musulman bendesi ýatjak ýerine girende, Beýik Alladan dünýäniň abadançylygyny, abatlygyny, rahatlygyny diläp, jan saglygyny arzuw edýär. «Bu dünýäde abraý, o dünýede iman» diýip, süýji uka gidýär.

Säher wagty irden oýanan adamyň kalbynda begenç döreýär. Şol begenç günün dowamynda güýjüne güýç goşýar. Daýhan ýetişdiren haslyna guwansa, maldar malyna guwanýar, özüniň zähmetiniň miwesine begenýär.

Adam maksatsyz ýaşap bilmeýär. Haýsydyr bir zatlary maksat edinip, şolara ýetip bilse, begenip, iki bolup bilmeýär. Işe höwesi artýar. Ökjesi ýeňil gopýar. Saglygy sazlaşyp, durky

bekeýär. Begenyän adam özüniň durmuşdaky ornuny has ýokary duýýar. Begenmek kesellerden goranmakdyr. Sözüimizi jemläp aýtsak, begenç bagtdyr.

Kyrkynjy ýyllarda, Arkaçda, gum ýakalarynda, Küren dagyň jüljelerinde keramatly, ady belli Mäter ahunyň ogly Welbaý kaka (Tanalaryň tirebaşysynyň ady) bilen goňşy bolup oturdym. O pahyryň gürrüňi köplenç türkmeniň döp-dessury, yrymlary, haýyr-sahawat, Ýaradanyň gudratlary barada bolardy. Yetginjek döwründen üns berip diňläň gürrüňleriniň kalbynda mäkäm orun ýasap, ýadyňda mydamalyk saklanar eken.

Welbaý kaka: «Allatagalanyň gudraty bilen ýüz ýyldan pygamber sypatly bir adam dünýä iner. Şol adam ulus-iline hossar çykar. Halkyny galkyndyrar, guwandyrar, begendirer, bagt getirer» diýerdi. Gulagym bilen eşidenimi gözüm bilen gördüm. Şonuň üçin mähriban halkym bilen birlikde begenyäriň, özümi bagtly saýýaryň. Ýaradanyň münäde bir ady mähriban halkymyň diliniň senasy boldy. Hudaý diýene-Hudaý berdi! Allatagala ilimiň ykbalyny parlatdy. Beýik Hudaýyň syryny biljek ynsan ýok. Ýarym asyrdan bäri, türkmeniň ak bagtynyň daňynyň atyp ugrandygyny hiç kimem aňan däl bolsa gerek. Haçan-da hamyrdan gyl sogrulan ýaly, garaşsyz, azat, dünýewi döwletimiz döredi welin, halkymyz heniz-heniz Hudaýyň bizi sylaýandygyna göz yetirdi.

Täze türkmen döwleti döredi. Ilime bagt gülüp bakdy. Bagtyň çuň manysyna doly düşünjek bolsaň, onda taryhyň geçen döwürlerine ser salmaly bolýar. Iki döwri deneşdirmeli bolýar. Otuzynjy ýyllarda sowatly ahundyr mollalary ýeke-ýekeden çöplədiler. Oba sowetiniň, kolhozyň başlyklary sowatsyz, hatda golunyň deregine barmak basýanlardan saýlandy, bellendi. Raýondan gelýän wekiller ak diýse ak, gara diýse gara diýer durardylar. Bir goluňy galdyr diýseler, iki goluny-da galdyrardylar. Şeýle başlyksumaklar il-güne pent ýamanyny berdiler, görgi baryny görkezdiler. Adamlar Gurban aýy hiňňillik gurap bilmezdiler. Gurbanlyga niýetläň janlysyny gije soýardylar. Damak ganyny bir ýerlerde gömüp, çukuryny bilinmez ýaly düzlärdiler. Sadaka-da gije berlerdi. Gol ýerin barmak basýanlar käbir adamyň gurbanlyk janly soýanyny aňsa «köňäň guýrugy» diýip, başyna ýok oýun salardylar. Indi gurbanlygyň üç gününü baýram edip geçirýäris. Gülälekli meýdana meňzeyän gelin-gyzlarymyz birnäçe günläp hezil edip, hiňňillik uçup «günälerini dökýärler». Bu halkymyz üçin

bagtdyr. Baş wagt namazy dagy ogrynça okardylar. Orazatutanlaryň agzyny açdyrjak bolup, gorkuzyp suw içirerdiler. Inde her bir şäherde, obada metjitler bar, köpçülikleýin namaz arkaýyn okalýar. Gam-gaýgysyz oraza tutulýar. Bulam bir ýetdirgisiz bagt.

Gadymy döwürden bári ata-babalarymyz keramatly öwlüýälere ýykylypdyrlar. Başynda sadaka beripdirler. Gurhan çykypdyrlar. Şeýle keramatly, ýetişikli diri öwlüýä hasaplanýan Parawbibini (il arasynda Paraw ejeke hem diýilýär) günbatar türkmenleriň zyýarat edýän keramatly ojagy bolupdy. Sowet döwründe, ylaýtda näsaglar, çagasy önmeýän zenanlar ogryn-dogryn zyýarata barypdylar. Haýyr-da tapypdylar. Zyndanda köýen, Hakdan icen Orazaly şahyryň ajal jaýynda ýatan çaglary Parawbibiden haraý isläp düzen goşgusy hakydaña gelýär:

*Uruşda adam gyrylýa,
Gyssanaňda çagyrylýa,
Ýetişiklim, diri öwlüýä,
Parawbibim, senden medet!*

Paraw ejeke türkmen halkynyň aňyna berk ornaşandy.

Sekiz onlugy orta atyp, togsany gädip ugran Gul hojaýyn Söýün ogly Paraw ejekä ýüregi, durky bilen sygynýardy. Gul hojaýyn öz hasabyna ussa tutdy. Zerur enjamlary, suwy ýükläp, dagyň gap biline çykardy. Ussadan başga kömekleşen tapylmady. Göwünlerine organ işgärleri gapjaýjak ýalydy. Şol wagtlar Parawbibiniň mawzoleyiniň haly teňdi. Mawzoleyi birkemsiz bejertdi. Daşyny agartdy. Dagyň guşaklygynda daň ýyldyz dogan ýaly boldy. Şol bir wagtda Parawbibiniň çeşmesiniň gözbaşynyň ýanynda zyýarata gelýänler üçin iki otag jaý saldylar. Dil ujundan özüni hudaýsyz saýýan başlyksumaklar aş öýi ýumurdylar. Gul hojaýyny soraga çekdiler. Hernä, demir gözenekli jaýa dykmadylar. Häzir il-gün dört otagly, gapysy eýwanly şaňlap duran ak jaý gurdy. Sadaka berlende oturmaga giň bassyrma gurnadylar.

Keramatly öwlüýäleriň, ahunlaryň gonamçylygynda metjitler guruldy. Öten-geçenler arkaýyn ýatlanylýp, sadakalar berilýär. Bulam ilimize nesip eden elin bagtdyr. Sowet döwri diýlen uzak ýyllaryň dowamynda syýasy talaňçylar gazymyzy, nebitimizi, altyna deňeýän ak pagtamyzy, elinden dür dökülýän gelin-

gyzlarymyzyň dokaýan agramy altyna barabar halyalarymyzy, öwşün atýan garaköli baganalarymyzy, ýerasty baýlyklarymyzy harteçjal kimin ýuwutdy ýatdy. Şonda-da iň bolmanda iňňe, çüý çykaryan kärhanalary açmagy ýatlaryna salmag-a beýle-de dursun, türkmenleri, Türkmenistanda ýaşaýan halklady mugtuna saklap-ekleýän ýaly teýene etdiler. Häzir ýurdumyzda iki ýüze golaý zawod-fabrik salynýar. Olaryň birnäçesi işe girizildi. Elbetde, çykdaýy çykman, girdeji girmeyändigini her birimiz bilýäris. Şonda-da bolelin ýaşaýarys. Her bir ildeşimiz ak ýoluň azabyny çekýär, rahatyny görýär. Dünýä ýüzünde hiç bir döwletde duzuň, gazyň, suwuň, elektrik energiýasynyň halka mugtuna berilýän ýeri ýok, bolup hem bilmezmikä diýip oýlanýaryn. Bu zatlaryň hemmesi halkyň eşretki ýaşamagy üçin edilýär.

«On ýyl abadançylyk» syýasaty durmuşyň, ýaşaýşyň, agzybirligiň, parahatçylygyň çynary bolsa, «Milli Galkynyş» hereketi, «Täze oba», «Däne», «Bilim» we beýleki il bähbitli maksatnamalar onuň şahalarydyr. Çynar pajarlap ösýär. Bu-da ýer şarynyň ähli künjeginde hormatlanýan halkymyzyň gazanan bahasyna ýetip bolmajak bagtynyň biridir.

Eýran, Owganystan araçäginde çekilen tikenek simleriň aňyrsyndan-bärsinden biri-birine garan intizar gözlerden, gör, näçe ýyllar ajy yaşlar döküldi. Gör, näçe bendeler aýrallyk oduna ýanyp-bişdi. Dogan dogany, ata ogluny, ene gyzyny, ýar ýary görmän, ýagty jahan bilen hoşlaşdylar. Araçägiň tikenekli siminiň deregine gül düşeldi. Ikiara ak ýol açyldy. Intizar gözler tapyşdy. Ikiarada dostluk köprüsi peýda boldy. Eliň aýasy ýaly maşyn ýol çekildi. Şeýle sahawatly iş bolar diýip hiç kim pikir etmeýärdi. Demir gapy açyldy. Ýer ýüzüniň türkmenleri ap-arkaýyn gelip-gidip bilýärler. Bu Garaşsyzlygyň, «Açyk gapylar» syýasatynyň halkyma beren bagtydyr.

Türkmen bedewiniň, türkmen halysynyň, başga-da köp täze toýlaryň geçirilmegi olara uly sarpa goýmakdyr. Däp-dessurlarymyz aňryýany bilen gaýtarylyp berildi.

Oturyp pikir edýärsiň, göwnüňe bolmasa türkmen halkynyň öňüne Hydyr-Ylýasyň ruhy düşüp, ak ýol görkezýän ýaly bolup dur.

Dili senaly ýaşulylarymyzyň her gerdeninde bir perişdäniň ruhy mydamalaýyn akyl-paýhas berip, agzyna söz salyp berýän ýaly duýulýar. Hakyň halan adamlary şeýle bolmalydyr diýip hakydaňa gelýär. Ýaşulylar halkymyza ýol görkezýär, halkymyzam olary sylaýar.

Gawun toýumyz daýhanyň derini döküp çeken azabyna ýokary baha berildigidir. Gawun Allatagalanyň nygmatydyr. Şeýle süýji nygmaty Ýaradan diňe türkmenlere beripdir. Başga bir halka şeýle nygmaty dözen bolsa, olar-da biz ýaly gawunyň gününü belläp, dabaraly toý ederdiler. Ýokarda aýdylanlaryň başyny çatyp aýtsak, bularyň bary ak ýoluň azabynyň miwesidir. Eziz ilim, ak ýoluň uzap, togalak şaryň biline guşak bolsun! Şeýle ak ýoldan dogry ýöremek, güýjüňi gaýgyрман azap çekmek, ak ýol ot bitirmezlik her birimiziň mukaddes borjumyzydyr. Ol ýol Hakyň ýoludyr, türkmeniň ýoludyr.

Ýaşululara sala salmak ata-babalarymyzdan gelýän ýörelgedir. Kethudalar bir işin başyny tutjak bolanlarynda ýaşululara maslahat salýan ekenler. Ýaşulularyň beren maslahatyndan ugur almagy parz hasaplapdyr türkmen. Häzirki geçirilýän ýaşulularyň maslahatynyň gözbaşy hem döp-dessurlarymyzdan akyp gelýän ugur. Bu-da oýlanyp tapylan ýörelge.

Ýaşulularyň asyrlara uzap gitjek ak ýolunyň şowly bolmagyny arzuw edýär. Il-halk üçin gijesini gündiz edip işlemäge taýýar watanperwer ýolbaşçylar kän bolmagyny, diňe şolaryň eden ýagşy işleriniň ugruna bolmagyny, janlary sag, ýaşlarynyň uzak bolmagyny Ýaradan Beýik Alladan dileýärim!

Tatar ÜÝŞMEKOW.

«Türkmenbaşynyň ýoly – türkmeniň ýoly», 1999 ý. Publisistika